

ÅRSSTUDIUM I IDRETT OG SAMFUNN 2023/2024

INDIVIDUELL SKRIFTLIG MAPPEEKSAMEN

I

IS 200- HISTORISKE PERSPEKTIVER PÅ IDRETT

Utlevering av oppgave: mandag 25. september 2023 kl. 12.00 i WISEflow

Innlevering av oppgave: fredag 13. oktober 2023 kl. 14.00 i WISEflow

Eksamensoppgaven består av 18 sider inkludert forsiden

Sensurfrist: 3. november 2023

Hjelpemidler

Bruk av kunstig intelligens (KI, som ChatGPT o.a.), skal opplyses om. Du skal oppgi hvilken KI som er benyttet, i hvilke(n) del(er) av teksten KI er benyttet og hvordan KI er benyttet.

Mappen består av tre oppgaver. Besvar hver av dem ved hjelp av kurslitteratur og eventuelle andre kilder.

Dere vil få tilbakemelding fra fagansatte på innlevering 1 og 2. Innlevering 3 blir endelig innlevering av mappen, og skjer i WISEflow. Den siste innleveringen vurderes som Bestått/Ikke bestått.

	Deles ut	Frist
Innlevering 1 består av oppgave 1	man. 21. aug. kl. 12.00	fre. 8. sep. kl. 15.00. I Canvas.
Innlevering 2 består av oppgave 1 og 2	man. 11. sep. kl. 12.00	fre. 29. sep. kl. 15.00. I Canvas
Innlevering 3 består av oppgave 1, 2 og 3.	man. 25. sep. kl. 10.00.	fre. 13. okt. kl. 15.00. I WISEflow

Det skal være én litteraturliste i hver innlevering. Vær nøyaktig med å gi referanser slik at det går tydelig fram hva forfatteren/forfatterne mener (og hvor i litteraturen/boka/artikkelen han/hun/de har sagt dette) og hvilke konklusjoner eller konsekvenser du drar av det. Dette er nødvendig for å få godkjent oppgavene.

For hver av oppgavebesvarelsene skal du skrive maksimalt 1300 ord (totalt 3 900 ord). Teksten skrives i skrifttype Times, 12 p. størrelse, 1,5 i linjeavstand. Start hver oppgave på ny side. Husk oppgave-overskrift.

Oppgave 1 av 3: Idrettsmann – skytter (maksimalt 1300 ord)

Vedlagt finner du utdrag fra en kilde, en årsberetning fra 1909-1910 (totalt ni sider).

- a. Beskriv idrettssynet i den vedlagte kilden, kort og konsist. I beskrivelsen bør du komme inn på hvem som har produsert kilden.

- b. Gjør greie for og drøft konteksten rundt den vedlagte kilden. I denne sammenhengen bør du komme inn på hvilke andre idrettssyn som var fremtredende i Norge mellom 1893 og 1920, samt hvordan kilden passet inn i datidens debatter om idrett. Denne deloppgaven bør ta størst plass.

- c. Reflekter kort: Er det noen paralleller mellom debattene mellom datidens idrettsorganisasjoner (ca. 1893 og 1920) og dagens debatter i Norges idrettsforbund og/eller norsk presse?

Oppgave 2: Arbeideridrett (maksimalt 1300 ord)

- a. Sammenlign og grei ut om Olstad (2022), Goksøyr (2022) og Collins (2013) sine fremstillinger av arbeideridrettens fremvekst i Norge og Storbritannia.
- b. Drøft hvilken rolle de industrielle revolusjonene spilte i utviklingen av «den moderne idrett».

Oppgave 3: Kvinneidrett (maksimalt 1300 ord)

Vedlagt finner du en veiledning for hvordan du utfører søk i Nasjonalbibliotekets digitale arkiv (nb.no).

Benytt Nasjonalbibliotekets digitale arkiv (nb.no) for å søke etter kilder som handler om kvinners deltagelse i idrett. Velg to kilder:

- Én kilde fra perioden 1880-1930.
- Én kilde fra perioden 1965-1979.

Bruk informasjonen fra disse kildene for å besvare spørsmålene nedenfor:

- A. Drøft begge kildene i forhold til hva pensumlitteraturen sier om kvinners idrett i de nevnte periodene (1880-1930 og 1965-1979).
- B. Sammenlign de to kildene: Hvilke likheter finner du i synet kvinners idrett? Hva ser ut til å ha endret seg mellom de to periodene?
- C. Reflekter over følgende: Hvilke svakheter og begrensninger kan det ha å kun benytte to kilder for å vurdere historiske forandringer over tid?

Vedlegg 1: Hvordan søke i nasjonalbibliotekets digitale arkiv

Fremgangsmåte

1. Gå inn på nb.no/search
2. Trykk på fanen «[Tidsskrift](#)».
3. Velg dato startdato og sluttdato (dd.mm.åååå) i kontrollpanelet til venstre.
4. Søk i nettbiblioteket ved å bruke søkefeltet øverst i midten.

Du kan følge samme fremgangsmåte i fanen «[Aviser](#)» og «[Bøker](#)»

Vis alle objekter ?

Søk etter tidsskriftnavn 🔍

Søk etter tema/emne 🔍

Søk etter ISSN 🔍

DATO

Fra dato 📅
dd.mm.åååå

Til dato 📅 Søk
dd.mm.åååå

Figur 1 Bilde av kontrollpanelet på nb.no

Tekniske tips

1. Trykk på «Vis alle objekter» i kontrollpanelet til venstre, for å skjule de avisene du ikke har tilgang til.
2. Velg «sortering: Eldste først» i høyre hjørne, for å lese avisene kronologisk.

Figur 2 Hvordan sortere på "eldste først"

3. Du kan også søke etter bestemte aviser eller tidsskrift, ved å velge «søk etter tiddskriftnavn» i kontrollpanelet til venstre.

Praktiske tips for å finne relevante kilder

Prøv deg frem med ulike søkeord og søkestrenger.

I perioden 1965-1979 benyttet en ett lignende språk som i dag. Du kan derfor forvente treff på søkeord som «kvinneidrett», «kvinnefotball», m.m.

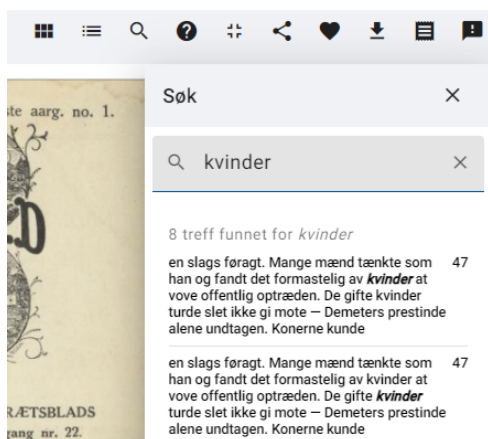
I perioden 1880-1930 er det mer praktisk å søke etter navn på bestemte idrettstidsskrift eller idrettsforeninger fulgt av ord som «kvinden» eller «kvinder». Du finner en liste over slike tidsskrift i Goksøy 2022, s. 88.

Eksempler på søkestrenger:

- Idrætsblad kvinden
- Idrætsblad kvinder
- Centralforeningen idræt kvinder

Når du har funnet en kilde, så kan du søke inni denne ved å trykke på forstørrelsesglasset i venstre hjørne. Her bør du begrense søket til «kvinden» eller «kvinder» for å finne relevante tekster.

En annen fremgangsmåte som fungerer for begge periodene, er å søke på navnet til kjente idrettskvinner i ulike perioder (disse finner du i pensumlitteraturen).

Figur 3 Hvordan søke i et dokument.

Husk å inkludere en lenke til kilden i referanselisten!

Her er et eksempel:

Juell, F. (Red.). (1915). *Norsk idrætsblad og Sport*. http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digitidsskrift_2023031583005_001

Vedlegg 2: Kilde til oppgave 1

CENTRALFORENINGEN
FOR UTBREDELSE AV
✻ ✻ ✻ IDRÆT ✻ ✻ ✻
AARSBERETNING

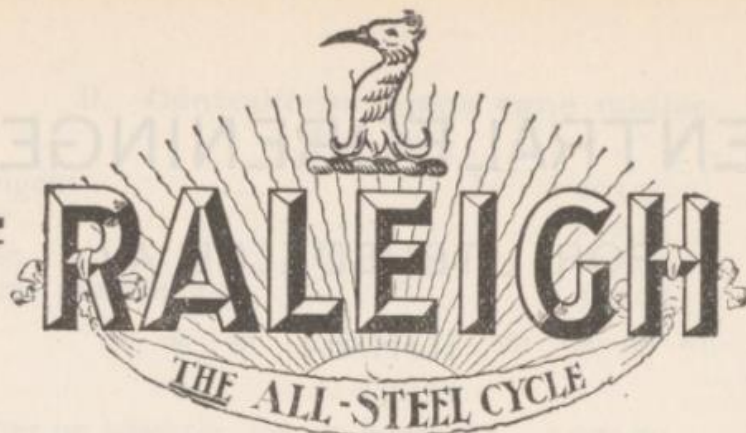
FOR 1909 SAMT VINTEREN 1909—1910.

KRISTIANIA.

STEEN'SKE BOGTRYKKERI.

1910.

Sportsmænd! Hjulryttere!

Ønsker De at faa det bedste ut av cykkelsporten, saa kjøp en «RALEIGH» cykkel. Intet andet merke vil skaffe Dem saa megen glæde eller vare saa længe. La derfor Deres nye maskin bli en

RALEIGH

RALEIGH er intet nyt og uprovet merke. I 19 aar har disse cykler været i bruk paa vore bakkede veie paa vestlandet og har i denne tid fuldt ut godtgjort, at de er helt igjennem *1ste rangs maskiner*, uovertrufne i soliditet, letløpenhet og stilfuldt utstyr.

Hosstaaende merke er den bedste garanti for utsøkte materialer, korrekt bygning og solid arbeide.

Husk dette ved valg av cykkel!

RALEIGH CYCLE Co.'s nye modeller for 1910 vil iaar bli utstillet paa *Bergensutstillingen*. Enhver, som har interesse av at se til hvilken høide cykkelindustrien har naaet, bør ta disse maskiner i øiesyn.

Habile agenter ansættes, hvor selskapet endnu ikke er representert.

Forlang selskapets originalkatalog og utbed Dem nærmere opplysninger fra

Telegramadr.: «HEGGEN».

Telefon nr. 85.

Monrad Heggen Aalesund.

Raleigh Cycle Co.'s representant for Norge.

INDHOLD.

	Pag.
Saadan skal det være!	1
Til observation:	
Pkt. 1—6. Korrespondance, adresse, bidrag, rapporter.....	2
« 7. H. M. Kongens præmier	4
« 8—10. Indmeldelse i Centralforeningen, repræsentant ved do., medlem av do.	5
« 12. Betingelse for reisebidrag	6
Centralforeningens repræsentantmøte	7
— generalforsamling	12
Veiledning ved oprettelse av idrætsforeninger	13
<i>Traningsregler</i>	15
Andragende om statsbidrag 1910—11	17
Centralforeningens arbeide 1909—10:	
Kort redegjørelse for arbeidet	19
Opløste, utgaaede, sammensluttede, nyindmeldte lag.....	21
Grafisk fremstilling av Centralforeningens virksomhet 1892—1909	24
Centralforeningens love	25
Speidergutbevægelsen (scouting boys)	27
Idrætsmand — skytter	40
Militære idrætsøvelser	43
Militære idrætsstevner og præmieringsmaate	46
Rapporter	49
Sommeridræt:	
Svømning — lær svømning	54
rapporter	55
Roning — rapporter	56
Hjulridt — konkurranceregler	57
rapporter	58
Fotball — rapporter	59
Fri idræt — rapporter	60
forskjellige løp.....	62
Tanker til overveielse	63
Foredragsreiser:	
Rapport fra oberstl. F. G. Seeberg.....	66
— « ritmester J. Grøttum	69

	Pag.
Rapport fra skolebestyrer B. A. Grimeland	71
— « student O. Huseby	71
— « Arne Svarva	72
— « Sigurd Rasmussen	73
<i>Uttalelser om sommeridrætten</i>	73
Fra de internationale skirend 1910	76
Vinteridrætten:	
Skiidrætten:	
Veirforholdene	86
Rapporter	87
Forskjellige slags terrængløp	96
Militære skiløb	98
Kongens præmier ved skiløb	99
<i>Øiebliksfotografier</i>	100
Skøiteløb:	
Rapporter	100
<i>Uttalelser om vinteridrætten</i>	106
<i>Til observation</i>	108
Rapporter indkommen efter 1. mai 1910	109
Rapporter mangler fra	109
Vinterstevnet i Skien 1910:	
Program	109
Skøiteløb	110
Travkjøring	111
Skiløb	111
Skyttermanøvre paa ski	112
Festligheter	113
Præmieuddeling	113
50 aars virksomhet (1861—1911)	114
Centralforeningens jubilæumsfoud	115
Centralforeningens medalje	116
Repræsentanter, valgt av lagene	117
Livsvarige medlemmer	121
Aarsmedlemmer	121
Grafisk fremstilling av idrettens standpunkt i de forskjellige amter ...	125
Fortegnelse over Centralforeningen tilsluttede forbund	126
— « — — lag	127
Regnskap	143

Saadan skal det være!

«Centralforeningen» har altid lagt et hovedarbeide paa at faa flest mulig deltagere i idrætsøvelserne. Overalt har man fremholdt, at det er av langt større betydning at faa flest mulig av ungdommen med paa sunde idrætsøvelser, sommer som vinter, end at ha nogle faa «spidser». Disse sidste er imidlertid ogsaa gode at ha; ti de viser, hvad man kan drive det til ved medfødte anlæg og energisk arbeide; — men det maa ikke være hovedsaken for et lags arbeide. Dette maa gaa ut paa at samle al bygdens ungdom.

Jo flere idrætsmænd i en bygd, desto sprekere gutter; jo sprekere gutter, desto større arbeidskraft; jo større arbeidskraft, desto rikere bygd!

Her findes en bygd i Norge nu, som har al ungdom med. Idræts- og ungdomslaget «Fram» i *Frosten* skriver nemlig i sin aarsrapport:

«Vi har nu naadd saa langt, at alle ungdommer i bygden er med i det ene eller andet idrætslag, om end selvsagt ikke alle deltar i de forskjellige konkurrancer». —

Ja, slik skal det være! Al ungdom med, da kan der bli tak i det! Hvor langt fornuftigere at anvende ledige stunder til at drive legemsøvelser, der gjør kroppen sund og sterk samt øker arbeidslysten og arbeidsevnen end at døse tiden væk ved uvirksomhet eller unyttige og skadelige fornøielser!

Hvor blir ikke humøret bedre, sindet lettere, livet lysere, naar man kjender blodet rulle friskt og kraftig gjennom aarerne, — naar man merker, at man har baade vilje og kræfter til at ta et ordentlig løft, — naar man føler, man er en *mand*, der vil sætte alt ind paa at fylde sin plads i samfundet *helt!*

Maatte mange, mange bygder i Norge følge «Frostens» eksempel! Maatte det snart gaa op for alle, baade unge og ældre, at man *pligter* at gjøre, hvad man kan, for at bevare sit legeme sundt og sterkt, — og at fornuftig drevet idræt er det bedste middel til at bevare sundheten, øke arbeidsevnen, styrke forsvarskraften!

F. G.

Idrætsmand — skytter.

Idrættens maal er at utvikle sundhet, arbeidskraft, forsvarskraft.

Skyttersakens maal er væsentlig forsvarskraft.

Saavel idrætssaken som skyttersaken har i den senere tid skutt en glædelig vekst her i Norge. Det er imidlertid endnu langt igjen til maalet — *at faa alle med*. Derfor er der arbeidsfelt nok her i landet for alle dem, der av interesse for ungdommen og av kjærlighet til sit land vil arbeide disse saker videre frem.

Naar vi til dagligdags taler om idræt og skytning, skal vi ikke samtidig snakke for meget om fædrelandet. Der er neppe nogen, som gaar til øvelse paa idrætspladsen eller skytebanen av denne grund. Man øver sig i forskjellig slags idræt, fordi det morer en, — fordi man trænger denne sunde motion, — fordi man kjender, at man blir friskere, sterkere, mere arbeidslysten, — fordi det virker opfriskende og eggende at prøve sin egen dygtighet med kammeraters — og fordi det er en tilfredsstillelse og en glæde for mig ved konkurrance at kunne vinde en præmie.

Paa samme maate er det med skytning. Jeg opøver herunder mit øie, — jeg tvinges til at være opmerksom paa og beregne veir og vind, — det er en tilfredsstillelse for mig at merke, at jeg efterhaanden faar fuldt herredømme over muskler og nerver og tvinger disse ind under min vilje, — det er en glæde for mig at seire i konkurrancen med kammerater.

Dette er til dagligdags. Da skal idræt og skytning være til glæde, gavn og tilfredsstillelse for det enkelte individ; men *samlet* er det et led i landets arbeids- og forsvarskraft.

Med tanken herpaa, og fordi dette er den dype bakgrund, hvorpaa bestyrelser og ledende mænd maa planlægge arbeidet for *sit vedkommende*, uten at dette kommer til orde for de aktive deltagere, — med tanken herpaa falder navnlig da det spørsmaal:

Er det nok bare at være idrætsmand?

Er det nok bare at være skytter?

Svaret herpaa vil bli *nei*. — Man maa være *baade idrætsmand og skytter*.

La os tænke paa *anvendelsen!*

Hvad nytter det for den enkelte at være den sprekste *idrætsmand*, den mest utholdende fotløber, den bedste til at klare hindringer i terrænget, hvis jeg pludselig staar overfor en fiendtlig rifle og ikke kan mestre min egen!

Hvad nytter det for en *afdeling* at være helt ut marsjdygtig, den bedste til at komme frem i terrænget, hvis den ikke — naar den er kommen i stilling — kan utnytte sine rifler paa en forsvarlig maate!

Og hvad nytter det for den *bedste skytter*, som paa skytebanen træffer blink paa blink, hvis han som utsendt patruljefører ikke kan komme frem over terrænghindringer, — ikke tidsnok naa det terrængpunkt, som er hans opgave!

Hvad nytter det for en *afdeling av gode* skyttere, hvis den ikke er marsjdygtig, hvis den ikke er utholdende, hvis den ikke *tidsnok* kommer frem til det terrængavsnit, som den skal besætte og derfra beherske med sin ild!

Hvad nytter det for en vogn at ha tre gode hjul, naar det fjerde svigter!

Og de fire bærende hjul her er: marsjdygtighed, evnen til at komme frem i al slags terræng, skytedygtighed, disciplin!

En *idrætsmand* repræsenterer enkelte av disse, en *skytter* andre.

Men en *idrætsmand og skytter, han repræsenterer alle.*

Dygtig skytter, trænet idrætsmand, ædruelig, real og disciplinert helt igjennem, — det er saadanne folk, som landet trænger.

Derfor *maa* idrætsslagene opta skytning, og skytterlagene *maa* opta idræt. Først da blir der noget *helt* av det.

Forstaaelsen herav synes nu flere steder at vaagne. Her i Kristiania har f. eks. Kr.a østre skytterlag for et par aar siden dannet en skiløperavdeling inden laget, som driver skiløpning med skarpskytning. Kristiania skytterlag har i vinter dannet sin egen skiklub, som driver skarpskytningsøvelser i forbindelse med terrængøvelser paa ski. Mange skytterlag forøvrig har ogsaa sin terrængskytning paa ski om vinteren, om der end ikke herunder stilles større fordringer til selve skiløperfærdigheten.

Paa samme maate har flere idrætslag optat skyteøvelser. Sportsklub «Vidar», der blev stiftet fornemmelig med hjulridt for øie i hensigt at utdanne gode landveisryttere, der var fuldt brukbare som rapportførere og ordonanser, — har ogsaa optat skarpskytning. Man kan se klubbens medlemmer med karabin paa ryggen samlet cykle op til skytebanen, drive sine skyteøvelser eller konkurrere om nogle præmier — og saa cykle tilbage igjen. — Flere andre idrætsforeninger har mottat Kr.a-skytterlagenes tilbud om at benytte deres bane og rifler til skarpskytning. «Ørnulf» har i vinter sat igang ordnede forberedende skyteøvelser for sine medlemmer for til sommeren at kunne drive skarpskytningsøvelser rationelt. Lommedalens idrætsforening og flere andre utover bygderne har i flere aar drevet skyteøvelser i forbindelse med sine idrætsøvelser.

Her er altsaa en *begyndelse*. Men man maa videre frem paa den vei!

Vi maa faa *alle* idrætsmænd til at øve sig i skytning, — og vi maa faa *alle* skyttere til at øve sig i idræt, som passer for deres alder.

For idrætslagene synes saken saa liketil og naturlig. Det er jo nemlig væsentlig yngre folk, som er medlemmer av et idrætslag. For disse skulde det da være en ren fornøielse at skyte. Og det maa da ogsaa være en tilfredsstillelse for dem at merke, at de mestrer en rifle likesaa godt i at træffe sit maal, som de f. eks. mestrer et spyd i at naa sit!

I skytterlagene er der jo ogsaa megen ungdom. For disse skulde det da synes saa naturlig, at de efter skytningen over sig i sprang og korte løp, — i det hele taget «spreker» sig lidt op istedetfor at «dra» sig hjem. — I skytterlagene er jo imidlertid ogsaa mange ældre folk. Men selv for disse findes der mange øvelser, som med fordel kan drives. — De bør med lethet kunne komme over et gjærde, — de bør kunne hoppe over en bæk av flere meters bredde, — de bør ha sine aandedrætsorganer saadan i orden, at de kan foreta en længere rask marsj eller greie en springmarsj; de bør kunne komme frem i skog og mark uten at bli særlig anstrengt herav.

Husk — det er landstormen i forbindelse med skytterlagene, som skal møte først frem ved mobilisering, og som skal dække selve armeens opmarsj! Det blir ingen let opgave; det kræver baade den gode idrætsmand og den dygtige skytter i samme person, hvis man skal kunne fylde denne opgave *helt*. Og *helt* bør enhver fylde denne opgave, ellers er han ikke den *mand*, som trænges!

Derfor idrætsmænd! Opta skytning, — forbind flere av eders idrætsøvelser med skytning. Riflen over ryggen under et terrængløp sommer som vinter, — skarpskytning underveis paa utstilte figurskiver! Præmierne tilfalder den, der er bedst i terrængløp og skytning sammenlagt, — ikke den, der enten *kun* er løper eller *kun* skytter.

Og skytterne! Hvorfor stadig drive øvelser *kun* paa skytebanen? Ut i terrænget som enkeltmand eller patrulje! Det gjælder at komme fort frem til et bestemt punkt — det *haster*! For kommer ikke du tidsnok frem, saa har fienden besat stillingen, og du blir en skive for hans velrettede skud, istedetfor at han skulde være en skive for dine!

La det derfor bli alvor av dette straks! Ikke for fædrelandets skyld for de *aktive* deltageres vedkommende, men for fornøielsens skyld, — fordi det hører med til det at være en *spræk kar*; — men for *bestyrelses* og de ledendes vedkommende, — for disse maa *maalet* staa klart. De maa handle under det ansvar, som deres stilling som *ledere* paahviler dem; de maa ha fuld forstaaelse av, at det ikke *bare* er for ungdommens fornøielses skyld, at de stiller sig i spissen for dens opøvelse i alle slags mandige færdigheter, men at det er for at skape *mænd*, som i samfundets og forsvarrets tjeneste kan fylde sin plads *helt*. F. G.

Militæres idrætsøvelser.

Gymnastik har altid været et led i soldaterutdannelsen. I mange aar har idræt ogsaa været optat under de aarlige vaabenøvelser — i flere aar kun rent frivillig utenfor den sædvanlige eksercertid, — i de senere aar som mere ordnede øvelser, delvis indlagt i gymnastiktimerne

Denne sidste maate er sikkerlig den rigtige. Idræt bør